Sl 81 Sigtuna, Kv. Professorn 1

Litteratur: M. Källström, Utan tvål till Miklagård, i: Populär arkeologi 2022:5, s. 46; A. Wikström et al., Hos Herr Niklas och annat skrivkunnigt folk. Arkeologisk undersökning i kvarteret Professorn 1 i Sigtuna 1999–2000, Up Sigtuna RAÄ 195:1, Morr 63 (2021).
Äldre avbildning:
Signum i Samnordisk runtextdatabas: U Sl81

Ett fragment av en kamskena med runinskrift påträffades vid en arkeologisk undersökning år 2000 i kv. Professorn 1 (Tomt III:1. Ruta L19. Kontextnummer 1781. Fyndnummer 48300). Kammen dateras till ca 1055–1075 (fas 9b, Wikström et al. 2021, digital fyndlista).[1] Fyndet tillhör Sigtuna museum (inv. nr 104097).

Kamskenan är av horn och bär förutom runinskriften också en enkel streckornamentik. I vänstra brottkanten finns en rest av ett nithål bevarad. Fragmentets längd 51 mm, bredd 12 mm och tjocklek 2 mm. Runhöjd 7 mm.

Fig. 1. Kamfragmentet Sl 81 från Kv. Professorn 1. Foto Bengt A. Lundberg 2000 (Arkivsök).

Inskrift:

olafr ᛅ kab þ...
5 10
Ōlafʀ ā kamb þ[*enna*(?)]…
»Olav äger denna(?) kam …»

Till läsningen: Runorna avgränsas av två djupt skurna ramlinjer. Till vänster om runinskriften finns ornamentik i form av sex osymmetriskt inskurna vinklar med spetsarna riktade mot inskriften. 1 **o** står i omedelbar anslutning till vinkelmönstret och har ensidiga bistavar snett nedåt vänster. Den nedre bistaven är mycket grund men säker. Ensidig bistav snett nedåt vänster i 3 **ᛅ**. Bistaven är högt ansatt på huvudstaven. I 4 **f** är den övre bistaven något vittrad. 5 **r** är skuren i tre drag och har öppen form. 6 **ᛅ** har ensidig bistav snett nedåt vän-

[1] Fyndet daterades tidigare till perioden 1051–1071 enligt den preliminära fasindelningen för Professorn 1 och 2 (Mats Pettersson, meddelande till HG 25/1 2012).

ster, likaså 8 **ɑ**. I 9 **b** har nedre delen av bistaven vinklad form. Liten påse i 10 **þ**. Inga spår av någon runa mellan 10 **þ** och brottkanten.

Mansnamnet *Ōlafʀ* är ett vida spritt namn under sen vikingatid och medeltid i Norden. Det var ett förnämt namn och bars av kungar som Olav Tryggvason, död år 1000, och Olof Skötkonung, död omkring år 1022. Sin stora spridning fick det genom Olav Haraldsson som stupade år 1030 och efter sin död blev helgonförklarad. Det uppträder i ljudhistoriskt komplicerade former som *Ōlafʀ*, *Ōlæifʀ* och *Ālæifʀ*. Dessutom förekommer i Sverige och Danmark vid sidan av runinskrifterna formen *Olof* med labialisering av andra stavelsens vokal. Namnet i inskrifterna på de svenska runstenarna står för mansnamnet med undantag av helgonnamnet i benämningen *Ōlafs kirki*(*u*) i U 687, medan mansnamnet tycks saknas i runinskrifterna i Norge, där helgonnamnet är belagt i minst fyra inskrifter: N 172, N 210, N 478 och N 614.

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIEÄMBETET

Detta dokument ingår i en digital utgåva av runristade lösföremål från Sigtuna. Dessa publiceras fritt tillgängliga på Internet.

Texten är ännu preliminär och kan komma att revideras. Hittar du felaktigheter eller känner till källor som inte har utnyttjats är du välkommen att meddela dessa på nedanstående e-postadress.

Författare: Helmer Gustavson
Kontakt: magnus.kallstrom@raa.se

Riksantikvarieämbetet
Box 1114, 621 22 Visby
Tel. 08-5191 8000
www.raa.se